EUROPESE
COMMISSIE

Brussel, 10.4.2019
COM(2019) 195 final

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE EUROPESE RAAD, DE RAAD, DE EUROPESE CENTRALE BANK, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ, HET COMITÉ VAN DE REGIO'S EN DE EUROPESE INVESTERINGSBANK

De gevolgen opvangen van een terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Unie zonder akkoord: de gecoördineerde aanpak van de Unie

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE EUROPESE RAAD, DE RAAD, DE EUROPESE CENTRALE BANK, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ, HET COMITÉ VAN DE REGIO'S EN DE EUROPESE INVESTERINGSBANK

De gevolgen opvangen van een terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Unie zonder akkoord: de gecoördineerde aanpak van de Unie

1. INLEIDING

Op 29 maart 2017 heeft het Verenigd Koninkrijk kennis gegeven van zijn voornemen zich terug te trekken uit de Unie. De Commissie blijft de mening toegedaan dat een ordelijke terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Unie op basis van het terugtrekkingsakkoord, overeengekomen met de regering van het Verenigd Koninkrijk en bekrachtigd door de Europese Raad (art. 50) op 25 november 2018, de beste uitkomst is. De Commissie blijft zich ten volle inspannen voor dat doel. De realiteit is echter dat twee dagen vóór de termijn van 12 april 2019, zoals verlengd door de Europese Raad[1], de kans op een wanordelijke terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Unie aanzienlijk is toegenomen. Het doel van deze mededeling is de balans op te maken van de intensieve voorbereidingen voor dat scenario die sinds 2017 zijn getroffen.

De Commissie heeft alle belanghebbenden bij herhaling erop gewezen, onder andere in de drie mededelingen ter voorbereiding op de brexit van 19 juli 2018[2], 13 november 2018[3] en 19 december 2018[4], dat er in een scenario zonder akkoord aanzienlijke ontregeling zou zijn. Dit oordeel is niet veranderd. In een scenario zonder akkoord is er geen sprake van de ordelijke overgang waarin het terugtrekkingsakkoord voorziet.

De instellingen van de EU, de nationale overheden op alle niveaus en alle belanghebbenden hebben daarom de krachten gebundeld om de gevolgen van een scenario zonder akkoord te verzachten. Dankzij deze collectieve inspanning is de EU vandaag voorbereid voor een wanordelijke terugtrekking.

De noodmaatregelen die op Europees en nationaal niveau zijn genomen, zijn gebaseerd op de algemene beginselen die in de mededeling van 13 november 2018 zijn vastgesteld. Noodmaatregelen bieden niet dezelfde voordelen als die van het lidmaatschap van de Unie, noch dezelfde voorwaarden als die van een overgangsperiode, zoals voorzien in het terugtrekkingsakkoord. Zij zijn van tijdelijke aard en zijn eenzijdig door de Europese Unie genomen ter bescherming van haar belangen. Zij zijn geheel in overeenstemming met de bij de Verdragen voorziene verdeling van de bevoegdheden en met het subsidiariteitsbeginsel.

In een scenario zonder akkoord verschaffen deze tijdelijke noodmaatregelen het Verenigd Koninkrijk de nodige ruimte om de drie belangrijkste scheidingskwesties te regelen, wat een eerste vereiste is om met het Verenigd Koninkrijk besprekingen te

---

1 Besluit (EU) 2019/476 van de Europese Raad, vastgesteld in overeenstemming met het Verenigd Koninkrijk, van 22 maart 2019 tot verlenging van de in artikel 50, lid 3, VEU bedoelde termijn (PB L80I van 22.3.2019, blz. 1).

2 COM(2018) 556.

3 COM(2018) 880.

4 COM(2018) 890.

beginnen over de hierna te volgen koers. Zoals voorzitter Juncker op 3 april 2019 in het Europees Parlement verklaarde[5], houden deze kwesties in i) dat de rechten van EU27-burgers en Britse onderdanen die hun recht van vrij verkeer hebben uitgeoefend vóór de terugtrekking, onverkort moeten worden gerespecteerd en beschermd, ii) dat het Verenigd Koninkrijk zijn als lidstaat aangegane financiële verplichtingen onverkort moet nakomen en iii) dat onverminderd een oplossing moet worden gevonden om de vrede op het eiland Ierland en de integriteit van de interne markt te bewaren. Het Verenigd Koninkrijk moet de letter en de geest van het Goede-Vrijdagakkoord ten volle respecteren.

2. DE VOORBEREIDINGEN VOOR EEN NOODSCENARIO ZIJN AFGEROND

Het treffen van voorbereidingen voor de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk is een gezamenlijke inspanning geweest van de EU-instellingen en -organen, de nationale, regionale en lokale overheden en het bedrijfsleven. Al deze actoren is gevraagd verantwoordelijkheid te nemen om zich voor te bereiden op een terugtrekking zonder akkoord en de ergste gevolgen ervan op te vangen.

De instellingen en organen van de EU en de EU27-lidstaten hebben zich actief op een scenario zonder akkoord voorbereid sinds december 2017. Naast de drie mededelingen waarin politieke richtsnoeren zijn gegeven voor de te volgen aanpak, heeft de Commissie 92[6] kennisgevingen gepubliceerd om belanghebbenden en overheden te helpen zich voor te bereiden. Tevens heeft zij 19 wetgevingsvoorstellen ingediend, waarvan er 18 zijn goedgekeurd en vanaf de terugtrekkingsdatum in werking zullen treden, en één, betreffende de EU-begroting voor 2019, met terugwerkende kracht van toepassing zal zijn vanaf de terugtrekkingsdatum wanneer het afgerond[7] is. De Commissie heeft eveneens 45 niet-wetgevingshandelingen goedgekeurd betreffende diverse beleidsterreinen[8].

De Commissie heeft breed technisch overleg gepleegd met de EU27-lidstaten, zowel over algemene voorbereidingskwesties en noodmaatregelen als over specifieke sectorale, juridische en administratieve kwesties. Vertegenwoordigers van de Commissie hebben de hoofdsteden van alle EU27-lidstaten bezocht om duidelijkheid te verschaffen over de voorbereidingen en noodmaatregelen van de Commissie en de nationale voorbereidingen en noodplannen te bespreken. De bezoeken hebben aangetoond dat de lidstaten goed voorbereid zijn op alle scenario's.

Cruciale terreinen waarop noodplanning nodig was, zijn rechten van de burger (sociale zekerheid, verblijfsrechten en reizen), vervoer (basisconnectiviteit en veiligheid), politiële en justitiële samenwerking, het beheer van de nieuwe buitengrenzen van de Unie met het Verenigd Koninkrijk, visserij en de begroting van de Unie. De Unie en de lidstaten hebben daarnaast ook op andere geselecteerde terreinen maatregelen genomen.

---

5 Verklaring van voorzitter Juncker over de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie in de plenaire zitting van het Europees Parlement, Brussel, 3 april 2019, http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-19-1970_en.htm.

6 https://ec.europa.eu/info/brexit/brexit-preparedness/preparedness-notices_nl.

7 De verwachting is dat het Europees Parlement het voorstel goedkeurt tijdens de plenaire zitting beginnende op 15 april 2019.

8 Voor nog eens 19 niet-wetgevingshandelingen loopt de goedkeuringsprocedure, in afwachting van input van het Verenigd Koninkrijk en andere externe actoren.

Wat de rechten van burgers betreft, verlenen de lidstaten een (tijdelijke of permanente) verlenging van de verblijfsrechten van onderdanen van het VK die in de EU verblijven op het tijdstip van de terugtrekking, in de geest van de ruimhartige aanpak die door de Commissie is aanbevolen[9].

De socialezekerheidsrechten die burgers ten aanzien van het Verenigd Koninkrijk hadden vóór de terugtrekking, worden beschermd. De noodverordening garandeert voor de personen die onder de regeling vallen, ongeacht hun nationaliteit, de beginselen van gelijke behandeling, gelijkstelling en samentelling voor feiten of gebeurtenissen die plaatsvonden en voor tijdvakken van verblijf, verzekering of werk die waren vervuld vóór de terugtrekking[10]. De lidstaten nemen op nationaal niveau eveneens maatregelen om de bescherming van de socialezekerheidsrechten van de betrokken burgers na de terugtrekking te waarborgen.

De Unie is tevens overeengekomen dat onderdanen van het Verenigd Koninkrijk geen visum nodig hebben wanneer zij voor zakelijke of toeristische doeleinden naar de EU reizen voor korte verblijven tot 90 dagen in eender welke periode van 180 dagen, mits het Verenigd Koninkrijk eenzelfde behandeling verleent aan alle burgers van de EU27[11].

Voorts zijn noodverordeningen vastgesteld om essentiële vervoersverbindingen in stand te houden voor de belangrijkste vervoerswijzen: voor de luchtvaart[12] en het spoor-[13] en wegvervoer, zowel voor reizigers als voor vracht[14].

Na de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Unie zal de politiële en justitiële samenwerking plaatsvinden op basis van multilaterale internationale overeenkomsten in plaats van op basis van het EU-recht. De instellingen van de EU en de lidstaten hebben in onderling overleg de geschikte, in dat verband te gebruiken instrumenten geïdentificeerd.

---

9 Een lijst van de verblijfsrechten die in de lidstaten van de EU aan onderdanen van het VK worden verleend, is te vinden op de website van de Commissie: https://ec.europa.eu/info/brexit/brexit-preparedness/residence-rights-uk-nationals-eu-member-states_en.

10 Verordening (EU) 2019/500 van het Europees Parlement en de Raad van 25 maart 2019 tot vaststelling van noodmaatregelen op het gebied van de coördinatie van de sociale zekerheid na de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Unie (PB L 85I van 27.3.2019, blz. 35).

11 Wijziging van Verordening (EU) 2018/1806 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 tot vaststelling van de lijst van derde landen waarvan de onderdanen bij overschrijding van de buitengrenzen in het bezit moeten zijn van een visum en de lijst van derde landen waarvan de onderdanen van die plicht zijn vrijgesteld. Deze handeling zal de komende dagen formeel worden vastgesteld.

12 Verordening (EU) 2019/494 van het Europees Parlement en de Raad van 25 maart 2019 betreffende bepaalde aspecten van de luchtvaartveiligheid in verband met de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland uit de Europese Unie (PB L 85I van 27.3.2019, blz. 11); en Verordening (EU) 2019/502 van het Europees Parlement en de Raad van 25 maart 2019 betreffende gemeenschappelijke regels ter waarborging van basisconnectiviteit in het luchtvervoer in verband met de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland uit de Unie (PB L 85I van 27.3.2019, blz. 49).

13 Verordening (EU) 2019/503 van het Europees Parlement en de Raad van 25 maart 2019 betreffende bepaalde aspecten van spoorwegveiligheid en spoorverbindingen in verband met de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie (PB L 85I van 27.3.2019, blz. 60).

14 Verordening (EU) 2019/501 van het Europees Parlement en de Raad van 25 maart 2019 betreffende gemeenschappelijke regels ter waarborging van basisconnectiviteit in het goederen- en personenvervoer over de weg in verband met de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland uit de Unie (PB L 85I van 27.3.2019, blz. 39).

De lidstaten hebben aanzienlijke inspanningen geleverd om deze instrumenten tegen de terugtrekkingsdatum operationeel te krijgen.

De lidstaten hebben nauw met de EU-instellingen samengewerkt om de integriteit van de interne markt te beschermen, door de nodige infrastructuur en middelen te voorzien om douaneformaliteiten en -controles en sanitaire en fytosanitaire controles toe te passen op goederen aan de grens.

In de financiële sector is slechts een beperkt aantal EU-maatregelen noodzakelijk geacht om de risico's voor de financiële stabiliteit in de Europese Unie tot een minimum te beperken. Dit besluit was gebaseerd op een gezamenlijke analyse van de "no deal"-risico's door de Commissie, de Europese Centrale Bank, de Gemeenschappelijke Afwikkelingsraad en de Europese toezichthoudende autoriteiten en op de analyse van een gezamenlijke technische groep van de Europese Centrale Bank en de Bank of England.

Wat visserijactiviteiten betreft, zullen de genomen maatregelen de voortzetting van wederzijdse toegang van vaartuigen van de Unie en het Verenigd Koninkrijk tot elkaars wateren gedurende heel 2019 mogelijk maken[15], mits het Verenigd Koninkrijk vaartuigen van de Unie toegang verleent en de vangstmogelijkhedenverordening voor 2019[16] eerbiedigt. In het andere geval zal financiële steun voor EU-vissers beschikbaar zijn als zij hun activiteiten tijdelijk moeten stopzetten[17].

Al deze maatregelen zullen tijdelijk de grootste ontregeling als gevolg van een wanordelijke terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk opvangen, zoals weergegeven in de grafiek in bijlage 1 bij deze mededeling.

3. DE BEGROTING 2019 EN AANVULLENDE FINANCIËLE STEUN

De Commissie heeft een voorstel voor een noodverordening aangenomen waarin wordt bepaald dat de betaling van middelen uit de algemene begroting van de EU aan Britse begunstigden in 2019 kan worden voortgezet als het Verenigd Koninkrijk zijn bijdragen aan de begroting voor 2019 blijft betalen en toestaat dat de vereiste audits en controles plaatsvinden[18]. Mocht het Verenigd Koninkrijk er niet mee instemmen bij te dragen aan de financiering van de begroting 2019 zoals uiteengezet in de voorgestelde noodverordening, dan zal de Commissie te gelegener tijd een ontwerp van gewijzigde begroting indienen om het resulterende financieringstekort te verhelpen. De Commissie

---

15 Verordening (EU) 2019/498 van het Europees Parlement en de Raad van 25 maart 2019 tot wijziging van Verordening (EU) 2017/2403 wat betreft vismachtigingen voor Unievissersvaartuigen in de wateren van het Verenigd Koninkrijk en visserijactiviteiten van vissersvaartuigen van het Verenigd Koninkrijk in de wateren van de Unie (PB L 85I van 27.3.2019, blz. 25).

16 Verordening (EU) 2019/124 van de Raad van 30 januari 2019 tot vaststelling, voor 2019, van de vangstmogelijkheden voor sommige visbestanden en groepen visbestanden welke in de wateren van de Unie en, voor vissersvaartuigen van de Unie, in bepaalde wateren buiten de Unie van toepassing zijn (PB L 29 van 31.1.2019, blz. 1), en Verordening (EU) 2018/2025 van de Raad van 17 december 2018 tot vaststelling, voor 2019 en 2020, van de vangstmogelijkheden voor vissersvaartuigen van de Unie voor bepaalde bestanden van diepzeevissen (PB L 325 van 20.12.2018, blz. 7).

17 Verordening (EU) 2019/497 van het Europees Parlement en de Raad van 25 maart 2019 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 508/2014 wat betreft bepaalde voorschriften met betrekking tot het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij, na de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Unie (PB L 85I van 27.3.2019, blz. 22).

18 Voorstel voor een verordening van de Raad inzake maatregelen betreffende de uitvoering en de financiering van de algemene begroting van de Unie in 2019 in verband met de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Unie, COM/2019/64 final. Het voorstel is door de Raad goedgekeurd.

doet in dit verband een oproep tot het Parlement en de Raad om het voorstel formeel goed te keuren.

De Unie heeft besloten dat zelfs zonder deze bijdragen bepaalde activiteiten in elk geval moeten worden voortgezet. Het programma Peace IV en het programma voor samenwerking tussen het Verenigd Koninkrijk en Ierland zullen worden voortgezet, aangezien zij essentiële steun verlenen voor vrede in Noord-Ierland en Ierland[19]. Alle lopende Erasmus+-leermobiliteitsactiviteiten waarbij het Verenigd Koninkrijk is betrokken en die op de terugtrekkingsdatum waren begonnen, kunnen ook worden voltooid om ontregeling voor studenten en hun uitzendende en ontvangende instellingen te voorkomen[20].

Bedrijfsorganisaties en belanghebbenden hebben voorts te kennen gegeven dat financiële steun van de Unie noodzakelijk kan zijn om de economische gevolgen van een wanordelijke terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Unie te verzachten. De impact van een terugtrekking zonder akkoord zal overal in de Europese Unie worden gevoeld, maar sommige regio's en economische sectoren zullen onmiskenbaar in belangrijkere mate worden getroffen.

In de eerste plaats zullen de naburige lidstaten van het Verenigd Koninkrijk met aanzienlijke kosten worden geconfronteerd. Alhoewel alle lidstaten verificaties en controles in verband met de douanevoorschriften, sanitaire en fytosanitaire verordeningen en andere gezondheids- en veiligheidsnormen zullen moeten uitvoeren, zal de omvang daarvan bijzonder groot zijn voor sommige. Zij hebben met het oog daarop nieuwe grenscontroleposten moeten inrichten of bestaande moeten aanpassen. Ten tweede zullen de economische kosten bijzonder hoog zijn voor sectoren met de grootste blootstelling op het Verenigd Koninkrijk. Dit is bijvoorbeeld het geval voor exporteurs van landbouwproducten en levensmiddelen die op de Britse markt zijn gericht, bedrijven in de visserijsector die afhankelijk zijn van toegang tot de Britse wateren en toeristische bedrijven in regio's die populair zijn bij Britse toeristen. Ten derde is tijdens de voorbereidingen van de Commissie gebleken dat kleine en middelgrote ondernemingen die met het Verenigd Koninkrijk handel drijven, over minder middelen beschikken om zich voor te bereiden dan grote ondernemingen. Kleine en middelgrote ondernemingen beschikken soms niet over de administratieve en juridische capaciteit om een volledig noodplan uit te voeren.

Hoewel de behoefte aan financiële ondersteuning onmiskenbaar is, moet met de financiële omstandigheden van een terugtrekking zonder akkoord rekening worden gehouden. De Commissie heeft consequent gesteld dat het Verenigd Koninkrijk gebonden blijft aan zijn financiële verplichtingen ten aanzien van de Europese Unie in alle scenario's, en dat de Europese Unie van haar kant de financiële verplichtingen ten aanzien van het Verenigd Koninkrijk zal nakomen, ook in geval van een terugtrekking zonder akkoord.

---

[19] Verordening (EU) 2019/491 van het Europees Parlement en de Raad van 25 maart 2019 om de voortzetting van de territoriale samenwerkingsprogramma's Peace IV (Ierland-Verenigd Koninkrijk) en Verenigd Koninkrijk-Ierland (Ierland/Noord-Ierland/Schotland) mogelijk te maken in de context van de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Unie (PB L 85I van 27.3.2019, blz. 1).

[20] Verordening (EU) 2019/499 van het Europees Parlement en de Raad van 25 maart 2019 tot vaststelling van bepalingen voor de voortzetting van de lopende leermobiliteitsactiviteiten uit hoofde van het Erasmus+-programma vastgelegd door Verordening (EU) nr. 1288/2013, in het kader van de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Unie (PB L 85I van 27.3.2019, blz. 32).

Tegen deze achtergrond heeft de Commissie onderzocht hoe de bestaande programma's en fondsen van de Uniebegroting, eventueel na de nodige aanpassingen, kunnen worden ingezet in geval van "no deal". De bedoeling hiervan is, binnen de grenzen van de bestaande middelen, de impact te verzachten op de gebieden waar deze het meest zou worden gevoeld. Deze maatregelen zullen worden voorgesteld rekening houdende met de aanpassingen aan de uitgaven- en de ontvangstenzijde van de EU-begroting die het gevolg zouden kunnen zijn van een wanordelijke terugtrekking en met volledige gebruikmaking van de bestaande begrotingsinstrumenten en beschikbare middelen. Door bepaalde structuurfondsen te herprogrammeren, maatregelen tegen verstoring van de landbouwmarkten overeenkomstig de verordening inzake de gemeenschappelijke marktordening[21] te activeren, met inbegrip van gebruikmaking van alle mogelijke financiële bronnen, en specifieke instrumenten te gebruiken, zoals het programma voor het concurrentievermogen van het midden- en kleinbedrijf (COSME), het Europees Fonds voor aanpassing aan de globalisering (EFG), het Solidariteitsfonds en het Europees Fonds voor strategische investeringen (EFSI), zou specifieke aanvullende financiering uit de EU-begroting beschikbaar kunnen worden gesteld in geval van een terugtrekking zonder akkoord.

Voor meer onmiddellijke steun aan getroffen belanghebbenden, bijvoorbeeld kleine en middelgrote ondernemingen met een aanzienlijke blootstelling op het Verenigd Koninkrijk, bieden de EU-staatssteunregels flexibele oplossingen voor nationale steunmaatregelen

4. RICHTSNOEREN VOOR EEN GECOÖRDINEERDE AANPAK NA EEN WANORDELIJKE TERUGTREKKING

De eensgezindheid en solidariteit die de EU27-lidstaten aan de dag hebben gelegd tijdens de onderhandelingen met het Verenigd Koninkrijk en de voorbereidingen voor de terugtrekking dienen een gemeenschappelijk doel, niettegenstaande dat de blootstelling op het Verenigd Koninkrijk niet overal in de Unie gelijk is. Het is cruciaal dat de stappen die na een wanordelijke terugtrekking worden genomen, gecoördineerd en consistent blijven. Deze eensgezindheid vergroot de doeltreffendheid van alle verzachtende maatregelen, beschermt onze gemeenschappelijke regels en een gelijk speelveld, vergroot de voorspelbaarheid voor de ergst getroffen partijen en laat de onderhandelingsdoelstellingen van de Unie voor de besprekingen over de toekomstige betrekkingen met het Verenigd Koninkrijk intact. Om deze redenen moeten bilaterale akkoorden tussen lidstaten en het Verenigd Koninkrijk worden vermeden.

Om lidstaten die noodmaatregelen implementeren bijkomend te ondersteunen, geeft de Commissie vandaag aanvullende richtsnoeren op vijf belangrijke gebieden. Deze moeten bijdragen tot een vlotte implementatie van de noodmaatregelen en tot de verwezenlijking en instandhouding van een gecoördineerde aanpak:

- rechten van burgers inzake verblijf en sociale zekerheid;
- politiële en justitiële samenwerking in strafzaken;
- geneesmiddelen en medische hulpmiddelen;
- visserijactiviteiten; en
- gegevensbescherming.

[21] Verordening (EU) nr. 1308/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 tot vaststelling van een gemeenschappelijke ordening van de markten voor landbouwproducten en tot intrekking van de Verordeningen (EEG) nr. 922/72, (EEG) nr. 234/79, (EG) nr. 1037/2001 en (EG) nr. 1234/2007 van de Raad (PB L 347 van 20.12.2013, blz. 671).

De Commissie zal deze richtsnoeren indien nodig aanvullen. De Commissie staat onverminderd ter beschikking van de EU27-lidstaten om elke aangelegenheid betreffende de gevolgen van een terugtrekking zonder akkoord te bespreken, in dezelfde geest van transparante en intensieve samenwerking die de hele onderhandelingsperiode heeft gekenmerkt. De lidstaten worden aangemoedigd om in de periode na de terugtrekking de Commissie en elkaar in kennis te stellen van voorziene en onvoorziene problemen die zich voordoen en van beste praktijken om deze aan te pakken, zodat alle lidstaten hiervan kunnen profiteren. Voor de periode onmiddellijk na de terugtrekking heeft de Commissie een callcenter opgericht waar de overheidsdiensten van de lidstaten met vragen terecht kunnen. EU-burgers, bedrijven en andere belanghebbenden kunnen voor alle vragen contact opnemen met Europe Direct (gratis 00 800 6 7 8 9 10 11 van overal in de EU).

5. SLOTOPMERKINGEN

Sinds het referendum in het Verenigd Koninkrijk op 23 juni 2016 heeft de Unie consequent verklaard het besluit van het Verenigd Koninkrijk om de Unie te verlaten te betreuren, maar de uitslag te respecteren. De Commissie blijft de mening toegedaan dat een ordelijke terugtrekking op basis van het terugtrekkingsakkoord de beste uitkomst is. Een wanordelijke terugtrekking kan echter alleen worden voorkomen als het Verenigd Koninkrijk het terugtrekkingsakkoord ratificeert.

De EU heeft daarom de nodige maatregelen getroffen om voorbereid te zijn op een terugtrekking zonder akkoord, terwijl zij nog steeds vastberaden is een dergelijke uitkomst te voorkomen. Eensgezindheid en solidariteit tussen de lidstaten blijven noodzakelijk om de uitdagingen die zullen worden opgeworpen het hoofd te bieden en de kernwaarden van de Unie te verdedigen.